לא תחוף לא בנתר ולא *בחול בנתר משום דמקטף ובחול משום דמסריך ואמר אמימר משמיה דרבא *אשה לא תחוף אלא בחמין (א) אבל לא בצונן ואפילו בחמי חמה צונן מאי טעמא לא משום דקרירי (ב) ומשרו מזייא ואמר רבא לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא אשה מדיחה בית קמטיה במים מיתיבי בית הקמטים ובית הסתרים אינן צריכין לביאת מים נהי דביאת מים לא בעינן מקום הראוי לביאת מים בעינן כדר' זירא *דא"ר זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ושאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו *אמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחתו של רבי שטבלה ועלתה ונמצא לה עצם חוצץ בין שניה והצריכה רבי טבילה אחרת ואמר רבא טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ אם סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול איכא דאמרי אם באותו יום שחפפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול מאי בינייהו איכא בינייהו למסמך לחפיפה טבילה למיחף ביממא ולמטבל בליליא אמר רבא אשה לא תעמוד על גבי כלי חרס והטבול סבר רב כהנא למימר טעמא מאי משום גזירת מרחצאות הא על גבי סילתא שפיר דמי א"ל רב חנן מנהרדעא התם טעמא מאי משום דבעית סילתא נמי בעיתא אמר רב שמואל בר רב יצחק אשה לא תטבול בנמל

לא תחוף. שערה: מקטף. תולש שער ומתגלגל ונופל: סריך. מדביק השער ומוכן: ואפילו בחמי חמה. די לה בחמין שהוחמו באש: (ג)דמשרו מזיא. מקשין את השערות ואין נכלוך עובר: קמטיה. בית השחי ובית הסתרים שלה: כל הראוי לבילה. במסכת מנחות (קג.) ששים עשרונים הבאים בכלי אחד ראוין לבלול ואין בילה מעכבת בו שאם לא בלל כשר ושאין ראוי לבילה כגון ששים ואחד עשרונים בכלי אחד בילה מעכבת בו ופסולה הואיל ואי בעי לבלול לא מצי למבלל: אינה צריכה לחוף ולטבול. דודאי לאחר שטבלה בא עליה: איכא בינייהו כו'. ללישנא קמא בעינן סמוך לחפיפה טבילה: גזירת מרחצאות. שדרך מרחצאות לישב ע"ג אסטבאות של אדמה דדמי לכלי חרס ואתי למימר טבילה עולה. כאן: סילתא. נסרת עבה כמו במכבדתה ולא בסילתא (ד) *[ביבמות (דף סג:)] דבעיתא. שלא תפול ולא טבלה שפיר: בנמל

כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. וא"ת הא בכמה מקומות כתיב בלולה וימלא שנה עליו הכתוב לעכב וי"ל דטעמא לאו לגופיה וקשה דנימא מדתנא בהו קרא בפרשת נשיאים תריסר זימני בלולה בשמן דמעכבא דהכי אמרינן בהקומץ רבה (מנחות יט:) דפריך לשמואל גבי מנחה דלא יליף דורות משעה דכתיב וימלא כפו ממנה לומר דשנה עליו הכתוב לעכב על מלא קומצו ופריך והא אמר שמואל מזרקות מקדשים את היכם דכתיב שניהם מלאים סולת ומשני שאני התם דתנא בהו קרא תריסר זימני לעכב ויש לומר דשמא יש שום דרשא בשום מקום דבילה לא מעכבא וא"ת כיון דלא מעכבא היכא דאין ראוי לבילה נמי ליתכשר ויש לומר דסברא הוא דכיון דקפיד קרא לכתחלה לעשות המצוה בענין שיהא ראוי לכך אע"פ שאינו מעכב דאם לא כן נתבטלה המצוה לגמרי שלא היה יכול לעשותה וכן בכמה מקומות כגון ביאת מים דכתיב כל בשרו וממעטים בית הסתרים ומ"מ בעינן ראוי לביאת מים בכל בשרה וכן בכמה דוכתי וגבי ערל וטמא דמשלחין קרבנן אף על פי שאינן ראויים לסמיכה *ולא מעכבין דהא רבינהו קרא דמזוכו ולא מגעו וקרא בבהמה קרבן מיירי ואמאי הא לא מצי סמיך ובפרק כל *פסולי המוקדשין (זבחים לג.) דתכף לסמיכה שחיטה דאורייתא ולא"ג דלא סגר מגעו משלא קרבן זיכה וא"ת אמאי לא בעינן ביאת מים לכתחלה בבית הסתרים כמו בילה וקריאה בחלילה ובביכורים וי"ל דאין סברא גבי טבילה שלא הקפידה תורה אלא שיטהר האדם ואין לומר דלכתחילה לבעי דכיון דבדיעבד טהור לכתחלה נמי לא בעי ותעלה לו טבילה אבל בילה ומקרא בכורים ותלילה מצות נינהו הלכך לכתחלה ליעבד וא"ת כיון דלכתחלה בעי' בילה במנחות (ד' יח:) גבי עיקר מילתיה דרבי זירא דקאמר מתנדב אדם מנחה של ס' עשרון ומביאה בכלי אחד מנחה של ס"א מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד דקים להו דס' נבללין וס"א אין נבללין ופריך וכי אין נבללין מאי הוי והא תנן אם לא בלל כשר ומשני א"ר זירא כל הראוי וכו' ומאי פירכא כיון דלכתחילה מצוה לבלול משום הכי מצוה להביא בב' כלים לקיים בה מצות בלילה ואומר ר"י כיון שנדר מנחה של ס"א אינו יוצא ידי נדרו אם לא יביא מנחה גדולה הלכך כיון דדיעבד כשר בלא בילה יש לו להביא בכלי אחד לקיים נדרו ואע"ג דגבי כ' עשרונים קאמר אם רוצה מביא בב' כלים מ"מ גבי ס"א מוכח מילתא דנתכוין לקרבן גדול אי נמי מתנדב אדם מנחה קאי אמנחה אחת דאמרינן התם לעיל ומשום הכי לא בעי לפלוגינהו בשני כלים משום בילה כיון דאינה מעכבת מיהו קשה דהך סוגיא דהתם לר"ש דאית ליה דס"א אינן נבללים ור"ש פליג אדרבנן דקאמרי הרי עלי מנחה להביא בכלי אחד והביא בב' כלים דאף ידי נדרו יצא וכיון דבדיעבד יצא בשני כלים שפיר אית ליה לפלוגינהו כדי לקיים מצות בלילה והכי קשה מאי פירכא וי"ל דמנחה של ס"א משמע יותר מנחה אחת ממנחה קטנה סתם אע"ג דפריש בהדיא בכלי אחד אי נמי הך פירכא דוכי אין נבללין מאי אי לרבנן פריך ונאמר דאית ליה להאי תנא טעמא דר"ש דס"א אין נבללים יפה: **אם** סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול. והא דאמר בפ"ק דחולין (דף י.) טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אפילו נתעסק באותו המין כל היום כולו לא עלתה לו טבילה עד שיאמר ברי לי שלא היה עלי קודם לכן התם בשלא טבל סמוך לחפיפה אע"ג דהתם לא מפליג ועוד אומר ר"ת דההיא דחולין לטהרות ומחמרינן טפי דאפילו טבל סמוך לחפיפה לא מועלת לו טבילה והכא איירי לבעלה והא דאמרינן בסוף שמעתין ולית הילכתא ככל הני שמעתתא כי איתמר הני לטהרות לא קאי אהך מימרא אלא קאי אכולהו מימרות דמכלי חרס ואילך ועוד אומר ר"י דלאו הך דחולין מיירי לטהרות איכא לאוקמיה בשלא חפפה כלל כדאיתא בירושלמי דמסכת פסחים סוף פרק כל שעה נדה חופפת וסורקת וטובלת כהנת אינה חופפת וסורקת נדה כהנת חופפת וסורקת שלא תחלוק בין נדה לנדה וטעמא מפרש התם לפי שכהנת זהירה בטבילה לא החמירו עליה ובעיוני סגי לה ושוב פירש ר"ת דחפיפה לא שייכא אלא בראש והך דחולין איירי בשאר הגוף דליכא חפיפה וכן משמע לעיל דקאמר אשה לא תחוף אלא בחמין כו' וקאמר טעמא דמשרו מזיא ומדלא קאמר לא תחוף ראשה ש"מ דבכל"מ חפיפה שייך טעמא דמשרו מזיא דבמקום שער הוא ועוד מביא ר"י ראיה דאמרינן בפרק מרובה (ב"ק דף פב.) גבי עשר תקנות דעזרא שתהא אשה חופפת וטובלת ופריך מדאורייתא הוא וכו' מאי כינהו שערות ומשני לעיוני מדאורייתא דילמא מיקטר ואתא איהו ותקן חפיפה ומדקאמר דילמא מיקטר שמע מינה דאיכא חפיפה בראש ובכמה מקומות הוזכרה חפיפה אצל הראש אבל במחזור ה"ר שמריה מפרש בשם רש"י דבכל הגוף שייך חפיפה כדאמרינן בפ' כל כתבי (שבת דף קכ:) הרי שהיה שם כתוב על בשרו ה"ז לא יחוף ומיהו בכל הספרים ליכא אלא לא ירחץ ולא יסוך ועוד מייתי ראיה מדמייתי לקמן (דף סז:) ההיא דאשה חופפת בלילה וטובלת בלילה מטובלת דהוה בי ריש גלותא ואמר לה עבדי חסרית דודי חסרית עשקי חסרית פי' עבדי חסרית להביא מים להחם לרחוץ כל הגוף דאילו חפיפת הראש לא בעי טולי האי ומיהו לפירוש ר"ת אין ראיה שפירש עבדי חסרית להחם מים להטיל לתוך מי הטבילה הצוננין להחם ועשקי הוא עשקי דפיזא והוא כסא לישב עליו בבית המרחץ ורבינו שמעיה פירש עשקי מסרקות היינו לחוף הראש הילכך אין כאן ראייה שיצטרך חפיפה בגוף אלא לעיוני בעלמא כמו בראש מדאורייתא ואע"פ שאנו מדמין אין לעשות מעשה אלא צריך לחפוף כל הגוף וכן מנהג כל הנשים לרחוץ כל הגוף עכשיו. [ועי' תוס' ב"ק פ"ב. ד"ה ושתהא]: **איכא** בינייהו סמוך לחפיפה טבילה. לא מיירי (ה) הכא מידי בהלכתא סמוך לחפיפה טבילה אלא לענין להטות אחר הטבילה אם נמצא עליה דבר חוצץ קאמר דפליגי אם צריך לענין זה סמוך לחפיפה טבילה: **על** גבי כלי חרס. נראה דשייך ביה גזירות מרחצאות שרגיל להיות ומצוי שם כלי חרס לצורך חמין: **אשה** לא תטבול בנמל. כתוב בספרים אע"ג דהשתא ליכא איסור ברדיוני נפל ופירש"י בנמל מפני שספינות רגילות להיות שם כל שעה מצוי שם טיט ואע"ג דהשתא ליכא עליה טיט איסור ברדיוני בגלתה מן [illegible]

כט א ב מיי' פ"ג מהל' מקוואות הל' יט סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' קצח סעיף ג [וברב אלפס שבועות רלב:]

[בספרים אי' אשה לא תחוף אלא בחמין ואפי' בחמי חמה אבל לא בצונן וכו' וכזה מצינו פירש"י ד"ה ואפילו]

ל ג ד ה מיי' שם פ"ג הל' י סמג שם טוש"ע שם ספי' ו [וספי' ט] וסי' קלח ספי' כה [וספי' מג] וספי' מג ובהג"ה [וברב אלפס שם]:

לא ו מיי' פ"ו מהל' מעשה הקרבנות הלכה ו:

לב ז מיי' פ"ב מהלכות מקוואות הל' יג סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' קלח סעיף כד:

לג ח ט מיי' שם הלכה יח ועיין בהגהות ובכ"מ סמג שם טוש"ע י"ד סי' קלח סעיף י:

נ"ל ולא מעכבין ואמאי הא לא מצי סמיך ובפ' כל פסולי המוקדשין כו' שחיטה דאורייתא והא רבינהו קרא דמזוכו ולא מגעו וקרא בבהמה קרבן מיירי ואע"ג דלא סגר כו' רש"ל ועיין [illegible]

לד י מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף ג וסעיף ח:

לה כ ל מ מיי' שם פי"א הל' יז סמג שם טוש"ע י"ד סי' קלח סעיף לה:

לו נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף לג וסעיף לד:

מוסף רש"י

ראה להלן בדף סח א למטה

[illegible]

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא תחוף אלא בחמין ואפילו בחמי חמה אבל לא בצונן כצ"ל: (ב) שם דקרירי ומשרו מזייא: (ג) רש"י ד"ה משרו מזייא: (ד) ד"ה סילתא וכו' ולא בסילתא במגילה כ"ב לא נמצא כן במגילה אלא בפ' הבע"י בדף סג ואולי רש"י היה גורס כך גם בפ"ק דמגילה [illegible] (ה) תוס' ד"ה איכא וכו' לא מיירי [illegible]

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' מיתיבי בית הקמטים. [illegible] מקוואות פ"ח:

תוספי הרא"ש

[illegible]

תוספי הרא"ש

[illegible]